

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: Egy évre 8— pengő.
Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesülete főpénztárának Kiszállásra az 54.135. csekkzámlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
SZÉP LÁSZLÓ

Megjelenik augusztus hó kivételével minden hó 1-én. Szerkesztőség Kiskunfélegyháza. Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: PIGNICZKY FERENC elnök, Szekszárd. Kiadótulajdonos: A Gazd. Szaktanitók Orsz. Egyesülete, Szekszárd

Metamorfozis

A legközelebbi mult iskolapolitikájában a tanítóképzést illető nagyarányú újítások megmozdulásra készítették több olyan társadalmi alakulatot, melyeknek szívében fekszik népoktatásunk keretébe illeszkedő hazai viszonylatba elsősorban álló gazdasági oktatásunk kérdése, jövője, sikerének biztosítása.

E köröket bizonyos kétségek, aggodalmak töltik el az új felépítés tanulmányozása közben, de még fokozottabb mértékben váltotta ki ugyanezen érzéseket a nagy átalakulást célzó terv a gazdasági szaktanitói karban, ahol a jövő elgondolásával színesebb képek rajzolódnak fél század odaadó munkássága, küzdelme, reménységei nyomán. A nagy erőfeszítések után — melyek részünkről a gazdasági népoktatás terén a fokozatos haladást, emelkedést célozták — két irányban mutatkozik visszatesés: az elemi népiskolai tanítóképzés — és a gazdasági szaktanitóképzés terén.

Az elemi népiskolai tanító négy liceumi osztály elvégzése után a két éves tanítói-akadémián szerzi meg oklevelét, mely képesíti őt az elemi népiskolával kapcsolatos gazdasági irányú továbbképzőben való tanításra is, ahol gazdasági szaktárgyakat kell tanítania. Eddig a tanítóképző négy első évfolyamában heti 2 órán foglalkozott a tanítójelölt a gazdasági ismeretekkel elméleti és gyakorlati alapon, mely idő alatt — egyik-másik intézetben — részben át is vette azokat az ismereteket, melyeket jövő

pályáján — iskolájában és azon kívül — adnia kellett, de felkészültsége korántsem elégítette ki azokat az igényeket, melyeket az élet vele szemben ily tekintetben szigorúan támasztott. A liceumi képzés folyamán a heti óraszám egyre csökken és az I. évfolyamból teljesen kimarad; a tanítói akadémián gazdasági előkészítés nincsen: a három évfolyamban heti egy órán hogyan szerzi meg a tanítójelölt azokat a gazdasági ismereteket és gyakorlati kézfogásokat, melyeket csak mérsékelt mértékben tudott megszerezni négy éven keresztül még heti két órában is?

Mig sulyosabb — mert homályos — problémát alakított a tervezet a gazdasági szaktanitóképzéssel kapcsolatosan. Eddig elemi népiskolai tanítói oklevél volt előfeltétele a gazdasági szaktanitóképző hallgatásának, vagy gazdasági akadémiai diploma tanítói oklevéllel párosulva adta a szaktanitói képesítést. A tervezet világosan egyik formát sem kodifikálja, azonban egyes szubjektív vélemények szerint a liceum gazdasági tagozatának elvégzése képesíti a gazdasági szaktanitóképző látogatására. Nem merjük még gondolni sem, hogy illetékes körök véleménye egyezne ezzel, mert kétségbeejtő átalakulást jelentené, a gazdasági szaktanitói kar olyan mérvű lebecsülését, amit az aligha viselhetne el nagyobb megvázkódttatás nélkül.

Évtizedek óta küzd kitartóan a gazda-

sági szaktanítóképzés nivójának nagyobb-méretű emelése érdekében, mert ezt diktálta neki az **élet**, melyet ő ismer legjobban, melynek rögs útján megtanulta, hogy a stagnálás kóros állapot, a visszafejlődés

pedig a halál. Becsületes munkájának tudatában — ha bármilyen szerényen is de — joggal tiltakozhat az ellen, hogy méltánytalanul és indokolatlanul róla, de nélküle döntsenek életébe vágó kérdésekben. —p.

A gazdasági népoktatás és a nemzet jövője.

Irta : Dr. Becker Vendel.

(Folytatás.)

Elmondottakban igyekeztem rámutatni arra a nagy fontosságú nemzeti érdekre, amely a mezőgazdasági műveltség szintjének emelésében rejlik. Most rátérek tételtem másik részére, melynek az lenne a célja, hogy bemutassam azokat a lehetőségeket, sürgős tennivalókat, amelyeket a fenti célkitűzések megvalósítását, azaz a mezőgazdasági műveltség általános szintjének az emelését teszik lehetővé.

Mivel jelen problémánk oktatásügyi természetű, a megvalósítás útja is elsősorban iskolaszervezeti kérdésekkel kapcsolatos. Éppen azért vizsgáljuk meg sorra azokat a tanintézeteket, melyek ma a mezőgazdasági műveltség ápolásával, terjesztésével foglalkoznak, állapítsuk meg, hogy mennyiben szolgálják azok ma a népi mezőgazdasági kultúra terjedését s melyek azok a kívánkozó módosítások, amelyek még tökéletesebbé tehetik ezen iskolák munkáját.

A jelenleg érvényben levő népoktatási rendszer a mezőgazdasági ismeretek tanítását már az elemi népiskolában megkezdi. Hiszen a népiskolai Tanterv és Utasítások szerint a természetrajzi ismeretekkel együtt kell tanítani a gazdasági és háztartási ismereteket. Az itt folyó mezőgazdasági oktatás végső célja: úgy elsajátítani a gazdasági és háztartási ismereteket, hogy a tanulók azoknak a gyakorlati életben minél nagyobb hasznát vehessék. De nagyon természetesen ez a cél csak úgy érhető el, ha

ennek az elvnek a szolgálatába állítja a népiskolai tanító a népiskola egyes tárgyköreinek koncentrációját is, vagyis ahol csak lehet a népiskola többi tárgyköreit is mezőgazdasági szempontból tanítsa. Mert csak így alakul ki a tanulóban a mezőgazdasági szellemben való gondolkodás, csak így válhatik minden egyes tárgykör a mezőgazdasági hivatásra való előkészítésnek eszközévé. Az ilyen szellemű oktatás szolgálja a hivatásra való nevelés gondolatát. Így rakja le a népiskola a mezőgazdasági műveltség lapjait, mely a további oktatás folyamán tudatos, a gyakorlati életben is megnyilvánuló eredményekhez vezet. Ez a szellem felel meg a népiskola természetének, mely még elsősorban nevelési intézmény, tehát fontos az, hogy a népiskola a föld szeretetére, annak megbecsülésére neveljen elsősorban s olyan elhatározások megindítója legyen, melyek a később, az egyre szaporodó tudás birtokában helyes, öntudatos cselekvésre, a föld tökéletes hasznosítását eredményező munkára késztesse.

Ennek a szellemnek kell érvényesülnie a most még sok nehézséggel induló nyolcosztályu népiskola felsőbb osztályaiban is. Kivánatos, hogy ez az iskola hazánkban elsősorban a gazdasági életre való nevelés iskolája legyen. Azért a felső osztályait tanyán és faluhelyen feltétlenül a mezőgazdasági oktatás szolgálatába kell állítani. Így kötelező, mindennapi iskoláztatásával a népiskolai mezőgazdasági oktatás befejezője lesz anélkül, hogy szakiskolává lenne.

Jól tudjuk azonban azt, hogy a nyolcosztályu mindennapi oktatás kialakulása még nagyon kezdetleges stádiumban van s annak teljes kiépülését egyelőre nehéz pénzügyi problémák akadályozzák. Éppen ezért figyelembe kell vennünk a ma még sokkal elterjedtebb u. n. továbbképző iskolákat, amelyek a népoktatást lezáró intézmények.

Mint tudjuk, az 1868. évi XXXVIII. t. c. értelmében a népiskola akkor teljes, ha a hatéves mindennapos tagozata mellett még egy hároméves ismétlő tanfolyam is van, mely a serdülő ifjúság továbbképzését szolgálja.

Ezt a célt szolgálták az u. n. vasárnapi iskolák. Nagyon természetes, hogy ez az oktatás minden tekintetben minimális eredményt mutathatott fel. A milleniumi évben a vasárnapi iskolának gazdasági célkitűzést adtak s az oktatást hétköznapra helyezték át.

Igy alakult ki a vasárnapi iskolából az általános ismétlő-iskola, a gazdasági továbbképző népiskola (tanítója mezőgazdasági tanfolyamot végzett tanító), továbbá az iparos és kereskedő tanonc-iskola. Tehát így bontakozik ki lassan a u. n. ismétlőiskolából az élethivatások különböző iskolája,

A gazdasági továbbképző iskolákat a falusi és tanyai földművelő népnek szánták. A nagyobb mezőgazdasági helyeken pedig főhivatásu tanerőkkel ellátott önálló gazdasági népiskolák létesültek.

Ezen iskolák mindegyike az elemi iskolát régzett, tehát serdülő korban lévő ifjúságot oktatván, azt már élethivatásra igyekszik előkészíteni. Azonban a heti egy napos oktatási idő alatt, még az 1921. évi XXX t. c. által alkalmazott szigorítások mellett is csak igen kevés eredményt érhet el. Hiányos ez az eredmény úgy nevelési, — mely ebben a korban nem utolsó szempont —, mint mezőgazdasági szakirányú oktatás szempontjából. Ebben a korban nagyon kívánatos lenne az, hogy a tanuló folytonosan a mindennapi iskola nevelőhatása alatt lehetne. Ezt szükségtelen nevelésügyi szempontból részletesen indokolnom.

De amint említettem elégtelen a továbbképző iskolák oktatása a szakirányú oktatás

szempontjából is. Azért kívánatosnak tartanám, az általános és mezőgazdasági irányú továbbképzők alább vázolandó fejlesztését, mely biztosítaná az oktatási idő kibővítésén keresztül a nevelői hatások állandóságát, de a tökéletesebb eredményt felmutató mezőgazdasági oktatásnak is a szolgálatába állhatna.

Ezért szükségesnek tartom a *mindennapi oktatás 15 éves korig való kibővítését*, mert csak így biztosítható az intenzivebb nevelés és oktatás. Hogy ez a kibővítés ne ütközzék azokba az ismert akadályokba, amelyek már a népiskolai oktatás felsőbb osztályaiban is tapasztalhatók, *az oktatás a téli gazdasági iskolák jól bevált időbeosztását követhetné*, azaz a téli hónapokra szorítkozna az iskolai tanítás, amikor a mezőgazdasági munkák szünetelnek. Ebben az időben a földműves családok serdülő koru gyermekei úgy sincsenek elfoglalva és éppen ez a magárahagyatottan, tétlenül eltöltött idő vesz kárba, mely a nevelői behatások, céltudatosan irányított munka mellett a jellemalakulás ideje lehetne. A téli hónapok elméleti munkáját kiegészíthetnék, ugyancsak a téli gazdasági iskolák mintájára beállítandó, irányított nyári gyakorlatok, szaktanítói látogatások során nyújtott tanácsok. Nagyon természetes ez utóbbi nem lehet soha oly tökéletes, mint a téli gazdasági iskolák esetében, ahol minden növendék földdel rendelkező kiscgazda, azért itt fontosabb a téli, mindennapos oktatás, mely a népiskola nyújtotta alapismeretek továbbfejlesztését és a rendszeres gazdasági oktatást szolgálná, úgy, hogy gondja lenne a legfontosabb nevelői elvek érvényre jutására is.

A tanítás külön tanítót igényel, aki gazdasági szaktanítói képesítéssel is rendelkezik. Ugyanaz a gazdasági tanító lehetne az illető község, tanyaközpont, iskolán kívüli népművelésnek irányítója, a szövetkezeti élet megszervezője és vezetője is. A leg-súlyosabb gondot a megfelelő iskolaépületek, tantermek biztosítása jelentené. Átmenetileg folyhatna a tanítás, megfelelő beosztással (délelőtt-délután) a népiskola tantermeiben. Ezt a kibontakozási lehetőséget, mint nyers

problémát szándékoztam felemlíteni melynek kivihető volta minden idevágó részletkérdés megfontolása, megvitatása után tűnik ki. Még csak azt szeretném ezzel kapcsolatosan hangsúlyozni, hogy a gazdasági továbbképzés elgondolásom szerinti kibővítése nem tenné fölöslegessé a téli gazdasági iskolákat. Tudvalévő ugyan is az, hogy a téli gazdasági iskolák nem tartoznak az általános tankötelezettségbe, oda csak megfelelő földterülettel rendelkező, a serdülő koron túl lévő kisgazdaiifjak vétetnek fel. Ezzel szemben az új gazdasági továbbképző iskolák általánosan kötelezőek lennének úgy a kisbirtokos, mint a földmunkás, napszámos szülők gyermekei számára s így a mezőgazdasági tudást széles körben általánosító nevelő célzatu iskola lenne, melynek tervszerű gazdasági oktatása alapul szolgálhatna a téli gazdasági iskolák öntudatos kisgazdanevelői munkássága számára. Tehát a megnövekedett óraszámokban tanító gazdasági továbbképzők mellett továbbra is működne a téli gazdasági iskolák és az önálló gazdasági népiskolák, az ő, sajátos célkitűzéseiknek megfelelően.

Az eddig említett iskolák teljes értékű munkát a mondottakon kívül csak az esetben végeznek, ha az iskolák *természete kívánta gyakorlóterületekkel, mintagazdasággal is rendelkeznek*. Fontosnak tartom ezt már a népiskolai fokon is, ahol ezt a célt az iskola kertje, a községi faiskola stb. szolgálhatja. A gazdasági továbbképző iskolák vázolt átszervezése után ezen iskolák mellé nem kellene gyakorlóterület, mert a tanítás télen folyik s ezt egészíti ki a tanuló saját földjén, munkahelyen nyújtott utasítás, gyakorlati tanács.

A 15 éves korig tartó mindennapi népoktatás gazdasági eredményeit kibővíteni, a gazdatársadalom vezető egyéneit kinevelni hivatott a téli mezőgazdasági iskola. Ez az iskolatípus időbeosztásával, célkitűzéseivel a vezetésre hivatott, jobbmódú kisgazdatársadalom igazi iskolája. Ezt a tényt igazolják az eddig elért eredmények, melyeket csak fokozhatnánk, ha végre kidolgoznák ezen iskola számára is a tantervet és uta-

sítást s gondoskodás történe az oktató személyzet eddiginél helyesebb képzéséről. Mert a jelenleg ott működő m. kir. mezőgazdasági tanárság kiváló szaktudása nem párosul mindig pedagógiai felkészültséggel. Viszont az ott működő mezőgazdasági tanfolyamot végzett tanítók, kik a közműveltségi tárgyakat tanítják, ideiglenes jellegű alkalmazásuk miatt szociális szempontból szenvednek rövidséget, ami talán erősen befolyásolja munkájuk eredményét is.

Éppen ezért kívánatosnak tartanám azt, hogy a téli gazdasági iskolák oktató személyzetének képzése vétessék olyan irányu reformok alá, melyek értelmében már a szakműveltség elsajátítása folyamán, tehát a képzés alatt tekintettel legyen a m. kir. mezőgazdasági szaktanárokat képző intézmény a pedagógiai szempontokra és azzal a megfontolással készüljenek hivatásukra, hogy a kisbirtok ügyét kell szolgálniok. Ezért szükséges azoknak a szempontoknak folyamatos szemelőtt tartása, melyek arról tájékoztatnak, hogy milyen viszonyok vannak ma ezen a téren, mik a lehetőségek, hogyan valósítható meg az intenzivebb mezőgazdasági termelés a kisüzemek keretén belül, stb. De rendezendő megfelelő státusba való sorolással a már említett, a téli gazdasági iskoláknál működő tanítóság helyzete is.

Most említetteket kívánják a már működő téli gazdasági iskolák, mely problémák rendezésével párhuzamosan, szükségesnek tartom ezen iskolatípus gyarapítását. Ennek az érdekében jó lenne, ha minél több község az iskola internátusával kapcsolatosan, *kiváló gazdaiifjak részére alapítványokat létesíteni.*

A mezőgazdasági műveltség szélesebb körben való elterjedését szolgálja bizonyos mértékig a polgári iskola is. Bár ez a gondolat ennél a különben igen értékes iskolatípusnál a legújabb időkig igen kevés megértésre talált. Mindössze osztályonként heti 1 órában szerepel a gazdaságtan a polgári iskolában. Ez a tény is nagyban hozzájárult annak az ellentétnek a kialakulásához, mely a polgári iskolák tantervének szelleme és a községek lakosságának, az

iskolák tanulóinak szükséglete, gondolkozás-módja és foglalkozása között fennáll. Ezekben a polgári iskolákban rendelkező kézségekben, kisvárosokban, melyek helyzetüknél fogva mezőgazdasági jellegűek, szinte kirívó ellentétet képez az általános ismereteket nyújtó, a fiúkból dijnokot, pósta-, vasuti- vagy más altisztet nevelő polgári iskolák típusa. Ezzel szemben a polgári iskoláknak vissza kell térnie az eredeti célkitűzéséhez, a polgár neveléshez. Gazdasági oktatásával a föld iránti szeretetet kell felébresztenie, serkentsen vagyat a gazdálkodás után. Ezen célt szemelött tartva, örömmel üdvözölhetjük azt a törekvést, mely szerint a polgári iskoláknak két típusát igyekeznek kialakítani: városi helyen ipari irányu, míg mezőgazdasági vidékek iskoláiban mezőgazdasági szempontokkal tanító polgári iskolát.

A korszerű újításoknak, a mezőgazdaságot is érintő tudományos eredményeknek általánosítására a népművelő előadások, időnkint rendezett tanfolyamok szolgálnak. Ezek, mint az iskolás oktatás kiegészítői, a haladó gondolkodás ápolói, kiváló szol-

gálatot teljesíthetnek a mezőgazdasági kultúra érdekében is. Ám, de az életben mutatkozó eredményt itt is csak úgy várhatunk, ha e munkát vállalók minden tekintetben hivatásuk magaslatán állnak. Szakszerű és pedagógiai, didaktikai felkészültséggel rendelkeznek. Ebből a szempontból céltudatosan törekednünk kell megfelelő előadó-gárda kitermelésére.

Végül ahhoz, hogy a mezőgazdasági oktatás a nemzet jövőjének a szolgálatában álljon, számolnunk kell a letárgyalt iskolák lelkes tanító, oktató személyzetének ügybuzgó munkásságával. Mert az érintett iskolaszervezeti kérdések csak kereteket nyújtanak a tanítói, nevelői munkához, de annak végrehajtója, éltetője az ott működő tanszemélyzet, melynek az ügyszeretetéből fakadó munkája sokszor, a szervezeti akadályokat is leküzdheti. Azért kell ismételten hangsúlyoznom, hogy *a jó tanerőképzés, melynek során a leendő tanító, tanár kellő pedagógiai előkészítésben részesül, legalább olyan fontos kívánalom, mint a jól elgondolt és megszervezett iskola.*

Foglalkozzunk többet tanulóinkkal

Irta: Matós István.

A Tiszántúl metropolisának egyik külső városrészében önkezével vetett véget szomorú életének egy szerencsétlen gyermek, amint búcsú levelében írta, azért: „*Mert nem talált sehol szeretetre.*“ Mennyi nyomorúságon és szenvedésen kellett keresztül mennie ennek a szegény gyermeknek, amíg eldobta magától az életet és *mily megdöbbenően kiállt bele a mai családi- és gyermekkultuszt hirdető társadalmunkba ez a gyermekhang!*?

A mi iskoláinkat, különösen a városokban, nagyjából a legszegényebb, mondhatjuk a legmostohább viszonyok között élő szülők gyermekei látogatják. Az apa, sokszor az édesanyával együtt reggeltől estig tartó *nehéz harcot folytat a mindennapi kenyérért* s ha este fáradtan hazatérnek, *nagyon kevés gondot fordíthatnak gyermekeik lelki*

szükségleteire, a nevelésükre. Aki néhány szegényebb családnál végzett már környezettanulmányt, igazat ad nekem, hogy ez még a jobbik eset! Hány család kerül azonban, ahol a nyomortanya és a benne élő gyermekek sápadt, beesett arca és ruhátlansága elénkbe tárja az egész családi életet. Az érzékeny gyermeki lélek a családban szerzi az első benyomásokat s a szülőik és testvéreik vannak elsősorban tettükkel és példájukkal legnagyobb hatással rájuk. *Jaj annak a családnak, melynek tagjait a szeretet láncai nem fűzik egybe! Még a legnagyobb nélkülözések között is mily boldogság a gyermeknek, ha érzi édesanyjának szerető szívét és magához ölelő karját.* Ugy mondjuk, hogy „az anyai szeretet végtelen“ s valóban, ahol édesanyai szívek irányítják gyermekeik nevelését és örködnék minden lépésükre, ott könnyebb a

helyzete a tanítónak, mert biztos alapokra építhet tovább.

A nevelőnek szoros kapcsolatot kell fenntartania a szülői házzal, hogy a gyermek nevelése egyirányban haladhasson. A mi iskoláinknál ilyen célból szülői értekezletek megtartása sok akadályba ütközik s akik mégis megkísérelték, tapasztalhatták azt is, hogy épen azon tanulók szülei nem jöttek el, akikkel a gyakoribb érintkezést gyermekeik érdekében legjobban szeretnék volna felvenni ill. fenttartani. Sokszor a szülők részéről a legnagyobb közönyt, sőt ellenszenvet tapasztalhatunk az iskola s annak nevelői munkája iránt. Ezekben az esetekben az otthoni környezet romboló hatását ellensúlyoznunk kell azzal, hogy ilyen gyermekkel még többet és szeretetteljesebben kell foglalkoznunk.

A jó nevelőnek minden alkalmat meg kell ragadnia, hogy érdeklődjön tanulóinak életkörülményei, az otthoni környezet, barátai és ismerősei iránt, mert mindezeknek ismeretében alaposabban tudja majd cselekedeteiket mérlegelni és elbírálni. Mennyi, a gyermeket ért meg nem értést, sőt igazságtalanságot kerülhetünk el azzal, ha nem sajnáljuk a fáradságot és kipuhatóljuk azon okokat, melyek előidézői voltak a súlyosabb mulasztásoknak és vétségeknek. Legyen ez az érdeklődésünk közvetlen és meleg! A szeretet szava hamar megtalálja még az elvetemült gyermek lelkéhez is az utat, sőt épen azokhoz, — akik a szülői házban is csak ritkán vagy egyáltalán nem élvezik a szeretet melegét, — még könnyebben hozzáférhetünk. Ahol a nevelő nemcsak az ismeretek halmozásának nyújtásával tölti el az idejét, de felhasználja arra is, hogy tanuló lelkébe betekintést nyerjen, ott nem a tanítót, hanem elsősorban az „osz-

tálycsalád“ minden egyes tagjával törődő, róluk szeretettel gondoskodó családapát fogják megismerni és megszeretni.

Tartsuk vissza tanulóinkat a ponyva irodalom termékeinek olvasásától, melyek korán megmértelyezik fiatal lelkeiket. De ne csak azzal tegyük, hogy a tettenérés alkalmával az olvasott kalandor- és detektív stb. rémregényeket elkobozzuk, de mindannyiszor mutassunk is reá és világosítsuk fel őket a lélekre gyakorolt szennyező hatásukról. Milyen könnyű e tekintetben azon iskoláinknak a helyzete, ahol ifjúsági könyvtárakból irodalmunk válogatott gyöngyszemeivel tudják kielégíteni tanulóinknak az olvasás iránti vágyait.

Végül ismerjük meg tanulóinkat szórakozásaikban is, mert a nemes szórakozásoknak nagy a nevelő hatása. De tudjuk azt is, hogy a kellően meg nem választott mozi darabok elérhetetlen vágyak és bűnös szenvedélyek felkeltésével milyen romboló hatással vannak, különösen az erős fantáziájú gyermekek lelkére. Nem hiába kötötték a középiskolában is a mozi, színház stb. látogatását osztályfőnöki engedélyhez. Sajnos, mi kevesebb ellenőrzést gyakorolhatunk ezen a téren is tanulóink felett s itt is egyedüli fegyverünk a türelmes és a gyermek jobb érzéseihez, tiszta lelkéhez szóló, szeretetből fakadó felvilágosító munka.

A tanulóinkkal való egyénekenkénti behatóbb foglalkozás nagyon sok időt, még több türelmet és szeretetet kíván a nevelőtől, de ha csak egyetlen egy esendő gyermeki lelket és vissza tudunk tartani az erkölcsi romlástól és meg tudunk menteni Istennek tetsző, tisztultabb élet részére, úgy fáradozásunk nem volt hiábavaló, sőt azt az elérhető legnagyobb siker koronázta.

A csongrádi áll. mezőgazdasági népiskola

államilag ellenőrzött baromfitelepén
többszörösen díjazott törzs után származó

pekingi kacsatojások

darabonként 30 filléres áron előjegyezhetők.

Elmélkedés az első ekéről

A legelső eke...? Hol szántottak először és vajjon ki volt a feltaláló? — Kétségtelenül izgató probléma. Nyitját azonban már hiába keressük a letűnt időkben, örök titka marad az emberiségnek épúgy, mint a gúlák építése, az első érmepéNZ forgalmazója vagy a szövetkezet alapelvének ki-gondolója.* Így vész lassan a mult kódébe Robert Fulton és más úttörők hírneve, és pár ezer év mulva elhalványul majd Röntgen neve tökéletesített sugarai mellől, mint ahogy feledtető homály borul máris a világrendet alkotó atomok bomlodozó sorai felett Dalton ragyogó nevére.

Az eke pedig éppen annyit jelentett az emberi nem elterjeszkedésében, mint a népszaporodás vagy a kard. A magyarság mindaddig kénytelen volt betörni a nyugati gabonatermő vidékekre, míg Szent István bekényszerítve a „romlott levegőjű“ kőházakba ekés művelésre nem szoktatta. A német lovagrendek ép oly sokat köszönhetnek vasekéik-nek, mint vaspallosaiknak, mert hiszen csak így voltak képesek a szántóföldi műveléssel kiterjeszteni hódításukat a kötött talaju balti tájakon, — lévén a középkori faekék csak a könnyű és homokos mezők feltörésére alkalmasak.

Legelső mezőgazdasági gépünk az eke. Természetesen az ember kezdetleges gazdaságában már előbb is használt a munka elvégzésére gépeket (pl. a kőkorszakbeli embernek volt gépszerű fűrész-közze) és a gépgyártás nem a mezei gazdaságban, hanem az iparban és a közlekedésben vált rendkívüli arányúvá. Az eke is mutatja mindazonáltal a gépesítés történeti és logikai sorrendjét. A gépek kétféle csoportjában: 1. munka — és 2. erőgépek, — az elsők közé tartozik és tulajdonképen nem egyéb, mint a szerszám történeti fejlődésének következő alakja. Rokonsági köre sokféleségével szinte áttekinthetetlen: szövőszék, takarmányvágó-gép, varró-, gyalugép stb.

Az erőgépek is korán szerephez jutottak ugyan a mezőgazdaságban (víz- és szélkerék), mégis szántáshoz való felhasználásuk csak a XIX. század végén történt meg. A gépkorszakot az erő- és munkagépek egymáshoz való kapcsolása jellemzi, vagyis az automatizmus. Az ekénél e folyamat a szemünk előtt játszódott le az elmúlt évtizedekben.

*Talán a rochdalei Howarth takács.

Ez a kései fejlődés nem nélkülözi azonban a mechanizálás gazdasági és technikai törvényszerűségeit. A gazdaságosság az ember s a gép viszonyában a haszon- és munkaáldozatot mérlegeli a hozadékkal szemben, — a technikai pedig a gép szerkezetét alkotja meg, működési területe tehát az előbbihez viszonyítva igen tágas. A gazdaságosság elvének szűk érvényesülési lehetősége hozza magával, hogy éppen itt a szántás munkaterületén is az automatizmus időnként visszaesik és helyébe az elsődleges munkagép alkalmazása lép. (Gépi vontatóval való szántás helyett állatokkal való szántás.)

A gazdasági és technikai megoldás vitális, ösztönszerű alaptól, vagy racionális, észszerű alaptól fejlődhetik. A vitális technika még az élő szervezetet mintázza (a kéz újjainak meghosszabbítása gyanánt hegyes fadarabbal kaparja a barázdát a földbe), a racionalizált technika (ez voltaképpen az alkalmazott természettudomány) már a gépműködés saját törvényeinek ismeretén alapszik. (pl. repavágó, kerékpár, rotációs mozgása.) Különös jelenség, hogy a földművelés alapvető munkája mai napig sem jutott tovább a korai gépkorszakra s egyszerű feltalálókra jellemző vitális típusu mechanizmusnál. Nem tévedünk sokat ha ennek okát kétféleképen magyarázzuk. A kapitalizmussal együtt fejlődnek ki a gépek és a földek 60—70 százalékát birtokló kiscgazdák családi gazdasága voltaképpen még ma sem illeszkedett be a kapitalista gazdasági rendszerbe. Másrészt nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy oka ennek az a liberális gazdasági felfogásból táplálkozó iparosítási láz, mely elszakadva a földtől önálló és határtalan fejlődési lehetőségűnek véli az industrializmust s vele szemben a helyhezköttöttségénél, hosszabb termelési idejénél fogva nehezkesebb agrikultúrát kevésbé méltatja figyelmére. Nem vitatható azonban, hogy miként a növekvő népesség eltartását nem biztosító nomád pásztorkodásból ki kellett fejlődnie a földművelésnek, szükségszerűen a föld eltartási kapacitásának relatív csökkenése magával hozza az iparosítás mérvének kiterjesztését. Hiszen A. Schmoller klasszikus számításai szerint Európa nagyipari vidékei közel négyannyi lélekszámmal bírnak □ km-ként, mint a kizárólagos agrárországok. (266 : 70)

Tekintetbe kell vennünk ezeken felül azt, hogy a gépi szerkezet gazdasági szempontból is különleges törvényszerűségeknek hódol. Így az egyetemes gépekkel szemben a speciális munkagépek csak korlátozott teljesítményre képesek és a nagy gép alacsonyabb építési és üzemi költségeket igényel. (Például a gép négyszeresre növelése kb. fél-lóerőár megtakarítást jelent.) Az elszórtan fekvő kisbirtok, de még a hegy-völgyre kiterjedő nagybirtok sem alkalmas a termelőhely géporiások és üzemenkoncentráció létesítésére. A kifejtett okok folytán a könyörtelen közgazdasági törvények kényszeréből és nem maradiságból szánt még ma is sok helyütt faekével a magyar gazda s méginkább a balkáni és keletázsiai paraszt.

A földművelés eszköze azonban a hegyes botból — mely lyukat fúr — igen érdekesen alakult tovább etnikai, agrár és géptechnikai, sőt népszichológiai befolyásoknak hatására. A szűrő bot, — mely ma is használatos a paprikatermő Alföldön csakúgy, mint az Amazonas mentén (lásd Steiner: Középbrazília természeti népei között) lassan ásóvá szélesedett. A kötéllel vont ásóból alakult ki a kapa és az eke. A kapás művelés az új töréseken, trópusi őserdőirtásokon és az igavonó állatokat nem ismerő Amerikában hódított tért.

Az ásónak ekévé alakulásában az a döntő fordulat, midőn a vonókötelet rúd helyettesíti. Ez az kritikus átmenet, amely például a pénz történetében a pénzjóság áruértékének a csereértékre való átsiklásban nyilvánul, — vagy egy távolabb eső hasonlat szerint, amikor a kis tábornokból első konzul lesz. A fejlődés további folyamata már kézenfekvő: a hegyes bot alsóvége megvasalva adja az ekevasat, a felső vége az ekeszarv és milyen sokáig csak egyes szarv! — a vonórúd pedig az ekegerendely. Mégis a gondos kutatás (Br. Nopcsa F.: Zur Genese der primitiven Pflugtypen) kiderítette, hogy az eke fejlődéstörténete kétféle irányban tagozódott.

A rúddal összekapcsolt ásó-botból kifejlesztett, a szög szárával egyező szerkezetű eke terjedt el a Kárpátoktól a Csendes-Oceánig, — ez tehát az árják és mongolok ekéje, de ilyen Egyiptom ősi ekealakja is jellegzetes hajlással. — A magyar ősi eke már későbbi keletű, erősen hajlott, vasalt hegyű és kettős szarvval ellátott. A másik fejlődési irány a kampós faágból indult ki, melynek hosszabb szára a vonó rud, hajlott, fémmel borított,

rövidebb ága a földet hasító rész. A szarv későbbi beillesztésű, külön fa. Ilyen ekéket a Földközi-tenger mentén használtak Európában s főképp az eurázsiai lánchegegyhegység irányvonalának (Alpok-Irán) primitív népei. Legjellemzőbbek az őskori olasz: szicíliai, latiumi, etruszk ekék. Svájc ősi ekéjén a két említett farész már külön vált, összetartásukat erősítő rúd is szolgálja és magányos, vékony beillesztett szarv által egyensúlyozható (Graubünden). Az északi tájak fában való gazdaságára utal a kettős rúdú, sok faanyagból konstruált orosz és svéd eke ősi alakja.

Az eke fejlődéstörténetének technikai szabályossága meggyőzően bizonyítja, amint azt gróf Teleki Pál megállapította, hogy „az eke nem a kapát követő, magasabb fejlődési fok.” Az eke művelés a szavannák, steppék, pampasok, prairiek, carook, oázisok füves, fátlan síkjain terjed a történelem előtti kor kihagyott faágától a lánctalpas gépi vontatóig, illetve elektromos ekéig.

A vonó erőt emberi, majd állati izomerő szolgáltatja (így ma is Tuniszban az asszony és szamar együtt szánt), később a gőz, illetve gázok dinamikus ereje. Az automatizálás azonban, — vagyis az erő- és munkagépek kapcsolata — még nem tökéletesedett ki az ekénél és korántsem érte el csúcspontját, noha erre vonatkozó kísérletek: a szántógépnek fogasoló eszközzel, műtrágya-, illetve magszóró géppel való egyesítése Amerikában gyakorlatilag is megvalósultak. Az elv az ipari munkagépek egymás mellé iktatásának (összekötő futószalag nélküli) másolásából származik, ennél fogva hibája, hogy nem alkalmazkodik a mezőgazdasági termelés biológiai adottságaihoz és szükséges időbeli eltolódásaihoz. A tőke által lehetővé tett „termelési körút” a mezőgazdaságban még — talán épen a tőkehiány miatt — nem épült ki rendszerré.

Mindazonáltal ne gondoljuk azt, hogy a gépesített, elsősorban elektrifikált földművelés jelenti majd idővel a termelés legmagasabb fokát. A technikai szerkezetnél előnyösebb, gazdaságosabb, célravezetőbb lelet egy új technikai eljárás. Sok jelenség bizonyítja ezt, mint a távbeszélés és a távolbalátás, avagy a sajtónak, csavarnak hegesztés által való helyettesítése.

Annak bizonyítására, hogy egy új eljárás mennyire fölötte áll a gépesítésnek, csak két a földművelésből vett példával szolgálunk. Most múltott

10 éve, hogy Nilson Ehle botanikus svéd és angol buzafajták keresztezése által 20 esztendő kemény munkája után kitenyészttelte azt az új buzafajtát, mely a műveléstechnika változtatása nélkül megközelítőleg 50 százalékkal megnövelte Svédország évi buzatermését! Avagy az amerikai örökléstani kutatóintézetek céltudatos, tevékenysége, mellyel a buza korábban érő fajtáinak kitenyészésével a buzaöv északi határát minden napnak megfelelőleg kb. 10 kilométerrel feljebb tolták. Jelenleg az eddigénél 20 nappal rövidebb tenyészidejű buza egy az Unió és Kanadán 200 km szélességben keresztül húzódó sávon természetve hódítási alapját adja az amerikai buza piaci világhuralmának, mely a gabonapoolok dumpingversenye folytán legállandóbb akadály hazánk buzaértékesítési lehetőségének is.

E megfontolások után lehet lesújtó a civilizáció fokára vonatkozó ama megállapítás, mely-

nek Julius Wolf professzor (Breslau) a következő matematikai formulát adta. A haladás az angol földművelésben az ó-kortól napjainkig 1 : 27 aránnyal fejezhető ki, addig a szövő-fonó iparban a haladás aránya 1 : 30.000. Annak szem előtt tartásával, hogy e lassúság alapvető oka a föld anyagi természetében rejlő tulajdonságából származó csökkenő hozadéképesség, — biznunk kell abban, hogy a gép korszakát a mezőgazdaságban is követni fogja — noha az iparénál szűkebb termelési keretek között — a megváltozott eljárási módok fellépése, különben számolnunk kellene a jelenlegi gazdasági rendnek, a gép által való felbomlásában. Egyébként az eke fejlődéstörténete is — a hegyezett fadarabtól a szántógépig — igazolja az emberi gazdaság legáltalánosabb alaptörvényét: a gazdasági élet irányzatának közvetlenül közvetetté válását.

Balaton Béla.

Gazdasági irányú továbbképző népiskolai tanítói tanfolyamok

Irta: Fényes Kálmán, Biharkeresztes.

A gazdasági irányú továbbképző népiskola úgy a múltban, mint a jelenben fontos tényező hazánk iskolarendszerében. Mivel tömeget oktatni kell, hogy nálunk, mint agrárországban a jövőben fokozottabb figyelemben részesüljön. Reméljük, hogy a közelesem elkészülő szervezettel és tantervvel méltó keretet kap ez az iskolatípus is. Ez a szervezet fogja valóságban beilleszteni a közoktatásügyi igazgatásról szóló 1935: VI. törvénycikk alapján az „egységes“ iskolarendszerünk közé és ez a tanterv és utasítás fogja az oly régen esedékessé vált tananyagot a kor szellemének megfelelően átformálni.

Tagadhatatlan, hogy az új szervezet, tanterv és utasítás elengedhetetlen feltétel az iskola színvonalának emelésére. Egy-egy tanterv és utasítás határák az iskola életében s a kor szellemének bélyege mindig tisztán és világosan felfedezhető rajta. Azonban nem kevésbé fontos ezzel párhuzamosan a tanítók továbbképzése, sőt bátran

megállapíthatjuk, hogy azzal teljesen egyenlő jelentőségű.

Ezt a körülményt illetékes tényezők felismerték és mielőtt az új szervezet, tanterv és utasítás megjelent volna, a gazdasági irányú továbbképző népiskolai tanítók részére rendezett szünidei tanfolyam időtartamát 4 hétről 6 hétre emelték fel. Ezzel kétségtelenül nagy lépéssel lendült előre a tanítók szakképzésére irányuló törekvés. Szinte azt mondhatnánk, hogy ezzel az időtartamát illetően, el is értük azt a teljesítményt, amelyet a mellék-hivatásként oktató tanszemélyektől a jelen körülmények között eivárhatunk. Azzal, hogy ezeket a tanfolyamokat rendszerint a legmegfelelőbb helyen, mintagazdasággal felszerelt mezőgazdasági szakiskolában tartják, kiváló szaktanárok vezetésével, a tanítók szakszerű kiképzésére biztosítottak is mutatkozik.

A tanítók részére tartandó tanfolyamok új tanterve, amely lényegesen kibővült, immár két

éves. Azonban, mint minden tanterv, szinte kiadása pillanatában módosításra szorul; ennél a tanterv-nél is ez nagymértékben fennáll. Nem azért, mintha az idők folyása átcsapott volna felette, hanem már eredetileg, az összeállításkor módosítást kívánt.

Általában úgy határozhatnánk meg: pedagógiai vonatkozása hiányos, egyes tantárgyainak tananyaga és időbeni beosztása túl lép a célon.

Lássuk röviden, részleteiben, melyek azok a kívánalmak, amelyek megvalósítása a meglevő tanterv javítását célozzák.

Elsősorban, kiindulópontként vehetjük azt az óraszámot, mint keretet, melyben az előadott tárgyak életre kelnek. Összesen 300-ban állapították meg a tanfolyam óráit. Ez heti 50, napi több, mint 8 órai munkaidőt jelent. Tulzsufoltság áll elő, amiért nem a szorgalmi idő megrövidítése, hanem a 6 heti időtartamon belül az óraszámok csökkentése kívánatos lélektani szempontból. Közvetlenül a közvizsgák után, legmelegebb nyári időszakban ez az óraszám sok. Hasonló fontosságú és tananyaggal rendelkező, de más tárgykörben mozgó tanfolyamon, az iparostanonciskolai tanítói közismereti általános vagy szakrajzi tanfolyamokon egyenlően 216 órában van megszabva a 6 hét tananyaga. Befogadóképesség szempontjából ez elfogadhatónak mondható, az appercipiálás itt biztosítva van. Ha a miniszter úr ily nagymérvű óraszám csökkentést érthető okokból nem engedélyezné, legalább a szombat délutáni, valamint a hétfőn reggel 8 óráig megtartandó órák beszüntetése mindenképpen szükséges lenne. Ez kb. 20 óra. A megmaradt 280 órában az egyenletes haladást általában jobban lehet biztosítani.

Ha az egyes tantárgyak vizsgálata közben a pedagógiai részt vesszük elő, azonnal megállapíthatjuk, hogy a tanfolyam keretében az nagyon mostoha sorsban részesült. A 300 órából mindössze 10 órát szántak rá. Ez alatt az idő alatt a gazdasági irányú továbbképző népiskolát szervezeti, nevelési, tanítási és módszertani szempontból lehetetlen átvenni. Jelenlegi tanterv főleg a Szervezet ismertetésére foglalja le a mindenképpen kevés óraszámot.

A serdülőkor lélektanának ismertetése a tanfolyam tanmenetében nincs felvéve. Noha ennek ismerete nélkül tudatos oktatás alig képzelhető el olyan iskolafajtánál, ahol a tanítványok 12—16 évesek. Ebben a korban az élettani változások

miatt idegileg és lelkileg legérzékenyebb az ember. Mások a gyermekkor, mások a serdülőkor és mások a felserdülőkori lelki megnyilvánulásai. A nevelési, tanítási és módszertani kérdéseknek a szükséghez megfelelően ehhez kell igazodniok. A tanítóképzőkben a népiskolai igényeknek megfelelően, a gyermekkor pedagógiájával foglalkoznak. Ide vezethető aztán, ha a tanító a gazdasági irányú továbbképző népiskolában nem tud avatott kézzel a lényeghez nyulni. A tanító és tanítvány elkedvetlenedik. Munkájukat csak tehetetlennek tekintik, amint a multban csaknem mindenütt tapasztalhattuk.

A haladni vágyó tanítóknak az idők folyamán kialakul ugyan az oktatás módszere a gazdasági irányú továbbképző népiskolában is, egyfelől a pedagógiai tudásuk helyes következtetéséből, másik oldalon a gyakorlatból fakad, mert a lélek elvégzi az összefűzés munkáját. Azonban kérdés, hogy ez a munka helyes lesz-e? Nem okoz-e zavart? S ha helyes is ez a munka, támogatás nélkül nem kerül-e nagy fáradságba, a tantárgyak tanításának rovására?

Mennyivel helyesebb, ha a tanító ezeket az ismereteket készen kapja a serdülőkor kívánalmainak megfelelően s a helyes módszer kitaposott útjára állítjuk ez iskolában való belépése előtt, hogy aztán ennek továbbfejlesztésére fordíthassa drága idejét.

A szünidei tanítói továbbképző tanfolyamoknak tehát ezzel a kérdéssel is kell foglalkozniok, mivel a lélektan szoros összefüggésben van a neveléssel, tanítással és módszertannal.

Reméljük, hogy a készülő gazdasági irányú továbbképző népiskola új tanterve bőven fog foglalkozni a serdülőkor lélektanával, hogy a tanítóknak alkalmuk legyen e kor szellemi életének és megnyilvánulásainak megismerésére.

A tanfolyam célja, hogy a gazdasági irányú továbbképző népiskolák tanítói továbbképzés útján megszerezzék a gazdasági irányú továbbképző népiskolák egyes tárgyainak tanításában való jártasságot és felvilágosítást nyerjenek a gazdasági irányú továbbképző népiskolai tanítás módszerére nézve. Ezért szükségesnek vélem, ha a tanfolyam második felében a hallgatók egy-egy tanítást mutatnának be a tanfolyamon tanult egyes tantárgyak nagyobb fejezetének elvégzése után (felelés helyett). Pl. az iparostanonciskolai tanítói tanfolyamokon ezt már régen előírták a serdülőkor lélektanának

ismertetése mellett. Ezáltal az ismétlés és összefoglalás kérdése is megoldódna és a népiskolai tanítók a gazdasági irányú továbbképző népiskolában való tanítás módszertani kérdéseit is tisztázhatnák. Ilyen alkalommal a hallgatókon kívül az igazgató, mint a tanfolyam irányítója s az érdekelt szaktanár lenne jelen. Az ország minden részéről összesereglett tanítóknak kedvező alkalma lenne az egységes tanítási szellem kialakítására, melynek megvalósításáért az 1935. évi VI. törvény-cikket megalkották.

A gazdasági tárgyak tanmenete úgy tartalmi színvonalát, mint az anyag elrendezését illetőleg minden elismerést megérdemel, ami azonban nem zárja ki azt, hogy tökéletesíteni ne lehetne.

Itt elsősorban a gyakorlati munkák elvégzésére szánt időt említhetjük fel, ami a megjelölt anyaghoz viszonyítva soknak mondható. Az anyag kiválasztás helyes, mennyisége a kívánalmakat kielégíti, de ezt az anyagot csaknem félannyi idő alatt el lehet, sőt el is kell végezni úgy, hogy az mindenképen alapos munka és maradandó hatású legyen a hallgatók képzetében. A tanfolyam egyik célja, hogy a gyakorlati életre előkészítse hallgatóit. Ezért nagyon helyesen, a gyakorlati foglalkozásban való részvételt kötelezően előírja. Azonban ezeket a gyakorlatokat nem lehet ellaposítani csak azért, hogy az előírt időt kitöltsék és a fennmaradó időben a végnélküli kapálás és gyomlálás nem lehet a tanfolyam gyakorlati követelményeinek főcélja.

Az itt felszabaduló óraszám az elméleti és gyakorlati pedagógiai órák pótlására fordítható.

A gazdasági üzemtan anyagkiválasztása is határozottan módosítást igényel, mivel a kívánalmakat jóval túlhaladja. Az természetes, hogy e tanfolyamon e tárgyból is többet kell nyújtani a hallgatóknak, mint amennyit a gazd. i. t. k. népiskolában tanítani kell. Azonban csaknem hiába való munkát végzünk akkor, ha a nagybirtokokat feltételező üzemtannal foglalkozunk, míg a kiskisgazdaságok berendezésével, üzemtanával és becsléstanával alaposan tisztában nincs a hallgató. Épen ezért a kiskisgazdaságok üzemtani részén legyen e tárgy tanításánál a hangsúly úgy, hogy a hallgatók itt is végezzenek gyakorlati (írásos) munkát, az üzemtervek, anyagszámítás elkészítésével, — ami a tanmenetből teljesen hiányzik.

Végül a szakszerűség szempontjából megemlíthetjük még, hogy a baromfitenyésztés és főleg a méhészet elméleti és gyakorlati részének előadójaul helyesebb lenne erre külön képesített, méhészelőadót meghívni. Amilyen mértékben élénkítő lehet az előadás menetében az olyan hallgató hozzászólása, ki pl. méhészeti tanfolyamot már végzett s gyakorlati méhész, — kínos helyzet is adódhatik elő ezeknek fölényes elméleti és gyakorlati tudása által.

Ezek azok a főbb vonások, amelyek nézetem szerint, meg is valósíthatók s amelyek sem a kultusz, illetve a földművelésügyi minisztériumnak, sem a tanfolyamot rendező szakiskolának, sem a hallgatóknak több kiadást nem okoznak.

A statisztika azt mutatja, hogy az országban sokkal többen vannak olyan tanítók, akik tanfolyamot nem végeztek, mint akiknek már bizonyítványuk van. Nagy feladat megoldása vár a tanfolyamokra s azoknak tantervére, hogy az ne csak a szakszerűség szempontjából állja meg a helyét, hanem a résztvevő hallgatók találjanak általa igaz örömet, gyönyörűséget és munkakedvet nemes hivatásuk továbbteljesítésére. Magyar tanárok és tanítók érezzék, hogy közös a cél s ha más-más utakon haladnak is előre, de ugyanazon helyen kell találkozniok. Ez a közös cél: a magyar nép életszínvonala emelésének megvalósítása. Ennek elérése főleg a tanár, tanító és tanítvány együttes munkájának eredménye lehet. Ennek részletezése jelen sorok terjedelmét túlhaladja. Minden remény meg van arra, hogy a legközelebbi tanfolyamok, amelyeken már felvidéki magyar kartársaink is megjelenhetnek, nagy lépéssel juttatnak közelebb e nagy magyar cél megvalósulásának beteljesüléséhez.

Egyesületi élet.

— A Magyar Tanügyi Egyesületek Egyetemes Szervezete február 15-én tartotta elnökválasztási előkészítő ülését Budapesten. Az egyetemes szervben 22 országos egyesület tömörül mintegy 40—50 ezer tanügyi taggal. Az elnöki tanácsban egyesületünket Pigniczky Ferenc elnök képviselte.

Az 1940. évi kiállítók figyelmébe!

És pedig: 1. Derecske, 2. Kiskunfélegyháza, 3. Köröstarcsa, 4. Kunszentmárton, 5. Makó, 6. Nádudvar, 7. Dévaványa, 8. Nyirbátor, 9. Szeged-Felsőközpont, 10. Szekszárd.

Hivatkozással a Vkm. 44.487—927. sz. rendeletre, legyen szabad a figyelmét felhívni arra a körülményre, hogy 1940. évi márciusában a budapesti kiállításon fenti iskolák szerepelnek.

E célból ajánlom, hogy f. évi március 22—27-ig megtartandó kiállítást a tantestület valamely tagja tegye tanulmány tárgyává. Nagy hasznát fogja venni anyagának összeállításánál. Válasszon

már most kidolgozandó témát és a helyet a kiállítási csarnokban. (Vegye ezt hivatalos kiküldetésnek. Lásd számv. utas. 5. oldal 25. §)

Ajánlatom szives megfontolását kérem
Szekszárd, 1939. február 28-án.

Pigniczky s. k. orsz. egyes. elnök.

— A „**Komáromi Találkozó**“-t előkészítő bizottság tagjait: Molnár Sándor, Brenner József, Czákó József, Szép László, v. Bocskóy András, Buday Gusztáv, v. Gyutay István kartársakat és az érdeklődőket felkérem, hogy f. évi március 24-én (pénteken d. u. fél 3 órakor a Ferenc József Tanítók Házában tartandó értekezletre pontosan megjelenni sziveskedjenek. *Matós.*

H I R E K

— **Félarú utazási kedvezmény a Mezőgazdasági Kiállításra.** A m. kir. kereskedelemügyi minisztérium az OMGE kérésére a március 22—27. napjain tartandó országos mezőgazdasági kiállítás megtekintésére felutazó közönség részére 50 %-os kedvezményt biztosít a M. Kir. Államvasutakon és a kezelésében lévő helyiérdekű vasutakon. Ugyanezt a kedvezményt megadták az önálló igazgatással bíró hazai vasutak és hajózási vállalatok is. A kedvezményes utazásra jogosító igazolvány ára a MÁV és az összes többi közlekedési társulatok vonalaira szólóan egységesen 1.30 pengő. Az igazolványt ennek az összegnek postabélyegben való beküldése ellenében, az igénybevevő nevének és a kiinduló állomásnak a közlése mellett, az országos mezőgazdasági kiállítás rendezőbizottságától (Budapest IX. Köztelek utca 8. sz.) kell igényelni, de beszerezhetők az igazolványok az utazási irodák, gazdasági egyesületek, gazdakörök és szövetkezetek útján is. A kedvezményes utazásra jogosító igazolvány a Budapestre utazásra március 16-tól 27-ig, a visszautazásra március 22-től április 6-ig bezáróan érvényes és használható, bármelyik kocsiosztályban feljogosít az 50%-os kedvezményre. A külföldi tatógatók részére 9 állam vasutai szintén jelentős utazási kedvezményeket engedélyeztek, a m. kir. külügyminisztérium pedig lehetővé tette, hogy vizum nélkül lehet március 12-től 27-ig Magyarországra utazni és azt utólag, a kiállítás színhelyén 2.50 pengőért megszerezni.

— **A gyümölcsfa permetezőszerek elkészítésénél elkövetett hibákról** ír a Növényvédelem és Kertészet legújabb száma. Cikkeket közöl még a földnélküli növénytermesztésről, a konyha- és virágkerti magvak vetéséről és tűzdeléséről, a gyümölcsfák műtrágyázásáról, a szamóca egyéves termesztéséről, a fiatal gyümölcsfák nyeléséről, a gyümölcsfák gyökereiről, a szőlő téli munkálatairól, a papircserepek alkalmazásáról, a legszebb rózsákról, az almafák rákbetegségéről, a meztelen csiga irtásáról stb. A dúsan illusztrált, színes gyümölcsképet is közlő két szaklapból a „Növényvédelem“ kiadóhivatala (Budapest, V., Vécsey-u, 4.) egy alkalommal díjlanul küld e lapra való hivatkozással mutatónyomtatványt.

— **A táblabíróvilág orvosairól** nagyon érdekes adatokban bővelkedő cikket írt Diósadi Elek és György a Buvár februári számába. A természettudományi és technikai ismereteknek széleskörű és változatos gyűjteménye, amellyel elejétől végig érdekfeszítő olvasmány a kitűnő folyóirat e havi füzeté. Koppán József cikke méhészek körében számíthat lelkes olvasókra. Palik Piroska parányi vizinövényekről értekezik. Általában a természettudományi és technikai műveltség ápolása és terjesztése tekintetében fontos hivatást tölt be.

Vesszősi József nyomdai műintézet

Kiskunfélegyháza, 1939—1960.